

Kátai Zoltán Bakonybélben 2016-ban (forrás: discogs.com)

A saját halott

beköszöntő

Kátai Zoltán (1954–2020)

Zoli barátom, barátunk már életében is többször volt önmaga saját halottja. Nem az utóbbi tizenöt évre, a rákkal szemben kétszer sikeresen megharcolt, majd végül elvesztett háborújára gondolok, sokkal inkább *arctalannak* elkeresztelt nemzedékünk indulására. Azokra az önmagunkkal való küzdelmeinkre, melyeket a pályakezdés nehéz korszakában ő is szinte reménytelenül vívott az 1980-as évek bénító közegében.

Jómagam egyszer sem hallottam élőben a világjáró Mákvirág Együttest, amelynek 1983-tól volt a tagja. Most hallgatom újra 1987-ben kiadott lemezüket, amelyen az Ő hangja keretezi alul-felül a csupa játék népdalfeldolgozásokat, és már szólistaként is megszólal egy históriás ének erejéig. Az évben én még egy önsorsrontó, perlekedő művésszel találkoztam Debrecenben, aki sem a magánéletben, sem a művészvilágban nem lelta a helyét.

Nem tudom, olvasta-e Szócs Géza ugyanakkor megjelent *Ex már a feltámadás, avagy a nemzet mélyrepülése* című versét. A mi nemzedékünknek mindennapos élménye volt ez a mélyrepülés, meg az *Utolsó Utáni Még Egy Esély* versbeli imperatívusza... Akárhogy is, Ő ezzel élt túl a rendszerváltástól napjainkig, mint amolyan magányos végvári kobzos, akire legalább ezer év emlékezetének megszólaltatása bízott. S ma már elmondhatjuk: az adottság, a hivatás és a személy azonossága tekintetében nem sok hozzá hasonló ember termett kis hazánkban.

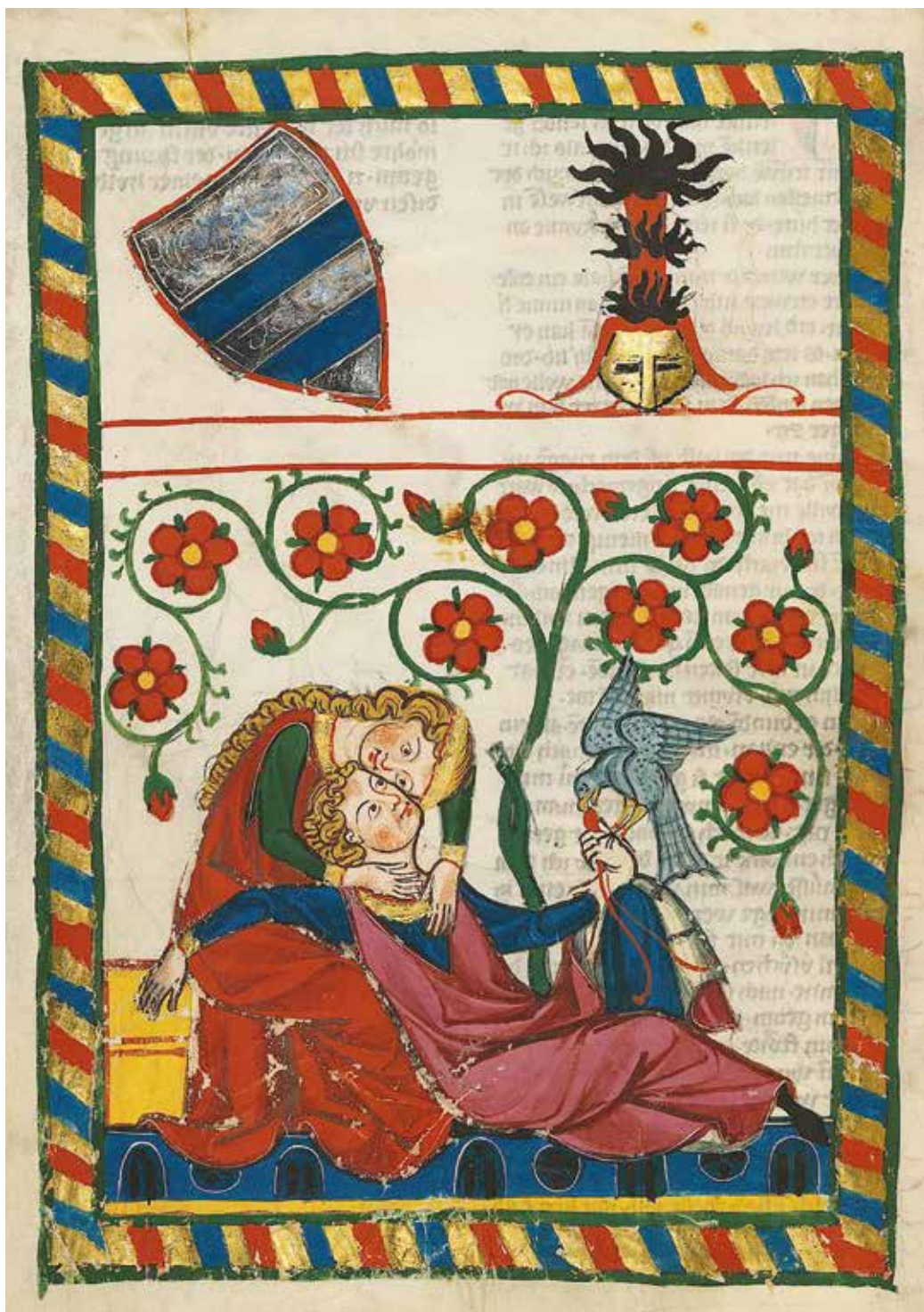
Amikor a 90-es évek közepén, a nyírbátori fesztivál főnökeként meg mertem kérdezni tőle: „Igazából hol vagy te otthon? – átható kék tekintetét ártatlanul, szelíden rám emelve csak ennyit mondott: „Hát itt, közöttetek...”

Az utolsó CD lemezt Écsi Gyöngyinek köszönhetjük. A nagybeteg énekmondóból 2020 nyarán, kora őszén még kiénekelte a zoboralji balladák megrendítő sorait. S a lemez utolsó darabja, a *Csudahalott* kommentárjában Gyöngyi így fogalmaz: „A szerelemért halált vállaló vitézt az áldozata juttatja el a beteljesült szerelemig, miközben a harang az örök élet hírért zengi”.

A november 6-án elhunyt Kossuth-díjas énekmondót az Emberi Erőforrások Minisztériuma saját halottjának tekinti – adták közre a hírcsatornák még aznap. Ha meggondoljuk, ez a kifejezés igazából a túlélőkről, önmagunkról szól: temetni azt nagyon tudunk. Ha viszont szellemi örökségünk életben tartásáról van szó, én a japánok mentalitását és intézményesített gyakorlatát jobban szeretem: *Élő Nemzeti Kincsnek* nevezik és akként becsülik is meg nagyjaikat még életükben, lett légyen szó akár egy kardkovácsról, kalligráfusról, zenészről vagy színésről...

Bárcsak egyszer nálunk is így lehetne...

A Nagy Heidelbergi Daloskönyv egyik képtáblája a minnesänger Konrad von Altstetten és kedvese ábrázolásával, 1330 körül (forrás: wikipedia.org)